

УКРАЇНСЬКА

ПРЕСОВА

СЛУЖБА

ВИДАННЯ ГОЛОЗНОЇ РЕДАКЦІЇ.

Ч. 27.

21 грудня 1940 р.

З НОВИМ РОКОМ.

Голова Проводу Українських Націоналістів Полк. Андрій Мельник звернувся з нагоди Нового Року до українських націоналістів із відозвою, що в ній заєсує сучасне положення, вказує, як нам бути, й у словах, повних запалу й віри, взиває до боротьби й труду. Андрій Мельник говорить це якраз в ті дні, коли покінчив 50 рік життя, й дізнав із цієї нагоди виявів безмежного привязання своїх організованих лав і найглибшої пошани широких шарів суспільства. Андрій Мельник - авторитет, символ ідеалів Нації й гаряча її надія!

В своїй відозві Полковник стверджує, що в сучасній війні Україна змагає здійснити власну мету. Націоналістичний Рух, як носій визвольних змагань нації, поглиблює боротьбу, не зважаючи на особливе зовнішнє положення України. Без огляду на дальший розвиток світових подій - може Україну врятувати тільки власне духове відродження й власний здвиг. "Дарунку не надіємося від нікого. Те, що чого прямуємо, мусимо зробити самі".

Мудрість і завзяття, віра й сила характеру, послідовність і єдність - ці цінності видвигає Андрій Мельник перед лавами Українського Націоналістичного Руху, що пережив досі "різні тяжкі хвилі, але незмінно виходив із них перможним і скріпленим. Так вийде він і з сучасного лихоліття!". Вождь говорить про "нові обрії", які наблизити треба великою працею. "Ніхто не має права на втому чи відпочинок, бо кожний незаступимий на своєму місці". Відозва кінчиться повним віри в перемогу: "Ми, вступивши на шлях Національної Революції, на шлях - освячений гекатомбами жертв і кровю Покійного Вождя - дійдемо до своєї мети!"

"До тих, що в перших рядах боротьби на Українській Землі; до тих, що в тюрмах і по засланнях; до тих, що на чужині по цей і той бік океану" - звернене слово Андрія Мельника. Слово про віру й власні сили. Це платформа, приємлива для кожного ідейного українця й тому зазив Андрія Мельника промовить до українського серця й розуму понад усі різниці організаційного, місцевого й ін. порядку. Бо чийогось авторитету не можна вмовити в загал - він полонить самий душі. Авторитет Андрія Мельника стоїть перед нами як єдина точка опору серед дійсности, що зірвалася з завісів, як свідомість, що не все пропало й не всі дороговкази повалені, як єдине, на що потрясена нація може вказати з самопочуттям пошани до самої себе.

Соборність страждань і боротьби зєдiniла Україну в червоно-московській неволі, віддаляючи її від решти українства; весь світ порізали боеві лінії; наступають зміни за змінами - несподівані й чимраз більше далекойдучі. В нашій політичній дійсности не остало нічого духово й організаційно всеобіймаючого, крім Націоналістичного Руху. Зникла низка партій, пропав у безвістях деякий "центр" і "уряд". Які вони там усі не були паперові чи штучно кормлені - але декого вмiли баламутити. Наглі події розвіяли неодну ілюзію про чийсь там силу, впливи, політичну зрілість і т.д. Залишився один Націоналістичний Рух /тому, що був рухом, а не клікою/, як єдиний реальний політичний фактор /тому, що був політично зрілий і будував на влучних, єдино можливих у даних умовах, передпосилках/ і залишився один особистий авторитет Вождя /тому, що був це авторитет борця, який стоїть понад усяку випадковiсть і кон'юктурну спекуляцію/. Залишився Український Націоналізм і Андрій Мельник - Вождь ОУН.

Через китайський мур советських кордонів проходить таки іноді жива людина на чи нецензурований лист. Говоримо не про контакти революційно-конспіративного характеру, а про зустрічі й листування приватних людей. І ось ув одному такому листі з червоної неволі читаємо: "Часом божевілля хапає. Як довго ще ця нужда й непевність? Хто допоможе нам? Імя Полковника Мельника в усіх серцях. Може йому вдасться...". Таких і подібних листів та устних свідчень більше. Такий голос Рідних Земель.

Не зважаючи на всі труднощі ситуації, в яких не завжди й не всюди можливе ясне й відкрите визнавання свого "Вірую", не зважаючи на підривну роботу залишків національних шкідників - процес обєднання здорових шарів українського суспільства поступає вперед. Для такого процесу необхідний кристалізаційний центр, яким є організований український націоналізм. Цей кристалізаційний

центр діятиме все більше - в цьому ми певні - бо низка здорових тенденцій вказує на це.

Багато "вчорашніх людей" нашої політичної дійсності нині за бортом прилюдного життя, бо в ретроспективі показалися невдачниками, коли не чимось гіршим. Без огляду на те, як і коли здійсниться наш Найвищий Ідеал, заіснують ватимуть завжди ситуації, в яких події й факти признаватимуть одним із нас рацію, а других братимуть на посміховище й під стовп ганьби. То ж хочеться вірити, що такі скорше чи пізніше скаменуться ті, що записали себе українському духові руїни. Хочеться бажати, щоб інші знову, яким їхня нинішня ситуація накладає обов'язок різних складних рішень, не перетягали струн і не заперчували самих себе та свого світлого минулого. Бо є в політиці укладу річей серед яких сказавши кілька перших літер азбуки, проголошується їх потім аж до кінця, що буває нерідко чистим абсурдом. А потім ні /нереальна/ ціль неосягнена, ні назад - немає вороття...

То ж справді треба поручити всім, які на непевних шляхах, щоб із Новим Роком, коли робиться підсумки й плани на майбутнє, поставили перед собою важливе питання про відношення до Українського Націоналізму й тих вимог, які він ставить перед нами всіми. Мужне, палке, змістовне слово Полковника Андрія Мельника повинно б послужити їм товчком до глибокого вглянення в самих себе й до погляду на дійсність та майбутнє широко відкритими, ясними очима. А згадка Вождя про "нові обрії" хай запевнить їх, що націоналістична політика не пасивна. З Новим Роком ставаймо до нового етапу змагань карні, зеднані й сильні під проводом Вождя Андрія Мельника!

Я. Оршан.

НАЙВИЩА ЖЕРТВА.

Кожний із нас багато разів співав у національному гимні: "Душу й тіло ми положим за нашу свободу...". Та, думаю, мало хто з нас спинявся в задумі над глибоким змістом цієї фрази: "Душу й тіло ми положим...". Що це значить - покласти душу? Ну - тіло, це зрозуміло. Покласти тіло - себто принести його в жертву Батьківщині, віддати життя, вмерти в боротьбі за національну волю. Але - душу? Що це значить, покласти душу?

Я пригадувався над цим питанням, читаючи одну італійську книжку, визначену т.зв. Санремською премією, що її видає щороку Італ. Міністерство Народної Культури за найкращі твори з літератури та суспільних наук. Книжка ця називається "Антимакіявелічний Макіявеллі", і належить перу Едварда Біццарді. Автор, ідучи шляхом, визначеним уже раніше академіком Ерколе та деякими іншими меншими письменниками, заперечує - систематично підібраними цитатами з творів Макіявеллі та самим його життям - поширений у всій Європі погляд, ніби Макіявеллі був автором і визнававцем т.зв. макіявелізму, себто теорії цинічної неморальності засобів боротьби в політичному та громадському житті. Автор вказує, що макіявелізм, у значенні тепер уже загально прийнятому, злісно зловжив імям Макіявеллі, громадянина, глибоко морального життя, доброго католика, що за життя виконував усі приписи культу, а, вмираючи, висповідався в своїх гріхах перед братом Матвієм. Зрештою, відома вже й точна дата народження макіявелізму: це - рік 1576, коли з'явилась у Франції книжка гугенота Інокентія Жентильє "Розмова про засоби доброго урядування та підтримування в мирі Королівства чи якого іншого Князівства...проти Миколи Макіявеллі, флорентійця". З тієї книжки, що з'явилась сімдесят років після написання Макіявелльського "Князя", починається кування "макіявелізму", побудоване на хибному тлумаченні чи навмисному перекручуванні думок славного флорентійця.

Пишучи свій головний твір "Князь", Макіявеллі не раз підкреслював, що "коли йде про рятунок Батьківщини, не можна приймати під увагу звичайні уявлення про те, що справедливе, а що несправедливе; що милосердне, а що жорстоке; що славне, а що ганебне; навпаки, залишивши все інше на боці, треба йти за тією партією, що рятує життя /Батьківщини/ і підтримує /її/ свободу...". Цей і подібні уривки з творів Макіявеллі - відірвані від усієї цілості його писань й абстраговані від того високо морального життя, що його все дотримував у роки автор "макіявелізму" - прислужилися до поширення теорій про дозвіленість усяких неморальних засобів у громадсько-політичній боротьбі. А тим часом, для Макіявеллі вживання засобів, суперечних християнській моралі, виправдувалося тільки в цілком виняткових обставинах - "коли йде про рятунок Батьківщини". А також у відношенні до людей, до того спеціально покликаних, людей величезної політичної відповідальності, Суверенів Держав, що обов'язані дбати про втримання державного ладу. І в цьому також глибока рівниця між Ма

кіявеллі і пізнішими "макіявелістами", що радо використовували - й використовують - теорію макіявелізму для полагодження власних особистих чи групових егоїстичних інтересів.

Часкільки така постановка справи не відповідала справжньому наставленню Макіявеллі, це видно хоча б із тієї відповіді, що дає за нього - на питання Ручеляя: "Що саме, подібне до античного, ви хотіли б увести до життя?" - Фабрицій Колонна: "Пошавовання й винагороджування чесноти, краще відношення до бідности, дотримування способів і ладу військової дисципліни, примус у відношення громадян, щоб вони любили один одного, жили без сект /себто без поділу на партії та групи/ і ставили громадське добро понад приватне..."

А що до того конфлікту між приписами християнської моралі і приписами моралі громадсько-політичної /-"коли йде про рятунок Батьківщини"/, то цей конфлікт загально поширений, і тому не тільки нам всім зрозумілий, але й ви правданий самою Церквою. Нагадаю тільки один приклад: Релігійна мораль приписує: "Не вбивай!" /нікого і ніколи/. Громадсько-політична мораль приписує: -"Якщо на твою Батьківщину нападуть вороги, мусиш її боронити, і, боронячи намагайся забити чи унешкідливити їх якнайбільше..."

Конфлікт між приписами очевидний. І дійсно, релігійна людина мусить його дуже гостро відчувати, і то особливо в ті моменти, коли приходиться вживати заходів, що виходять понад вже загально прийняту й усім зрозумілу норму обовязкової оружної участі в національній війні. Макіявеллі в цьому конфлікті поміж двома моралями, як ми бачили, все дає першенство приписам моралі громадсько-політичної. Але тимнеменше він зовсім не хоче й не думає відкидати мораль релігійну, християнську. Він тільки мовчки визнає існування конфлікт і, заради своєї глибокої любові до Батьківщини, дає перемогу вимогам національної доцільности, висловлюючи певність, що "мудрий розум" його зрозуміє і - зрозумівши - його виправдає. А якщо не виправдає? Тим буде гірше для нього. Тоді буде потрібно понести тяжку кару, але Макіявеллі готовий її знехати, бо знає, що понесе її задля того, що любив Батьківщину більше не тільки за своє тіло, але й за душу.

Так от що значить - покласти душу. Це значить принести і її на вітвар Батьківщини. Це значить віддати все в пориві непереможної любові, все, навіть і душу! Тільки справді релігійна людина може збагнути усю безмірну велич цієї найвищої жертви. І такою людиною був у нас між іншими Тарас Шевченко, що писав:

"Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, -оттоді я
І лани, і гори,
Все покину і долину
До самого Бога
Молитися.

А до того -
Я не знаю Бога!

/Заповіт/

Я так її, я так люблю
Мою Україну убогу,
Що прокляну святого Бога,
За неї душу погублю!

/Сон/

Євген Онацький.

ВІКТОР ЗЕЛІНСЬКИЙ.

14 грудня 1940 року ввечорі помер у Цоппоті Генерал-Полковник Віктор Зелінський, український військовик найвищого службового ступня, учасник численних боїв, носій найвищих військових відзначень, організатор і командант Синьої Дивізії, голова військово-дипломатичних місій, Сеніор Українського Націоналістичного Руху і член його активу, чільний діяч Європейського Об'єднання Української Еміграції, Українського Національного Об'єднання й др.

В найглибшій пошані схилиємо голову перед Моцями одного з найкращих Синів України. Славна і вічна йому Пам'ять!

- 0 -

ВІСТКИ З УКРАЇНСЬКОГО РАДІЯ В ВАТИКАНІ.

Українське радіо в Ватикані сповістило, що біля Балигороду перейшло німецький кордон 150 утікачів з Советів, українських селян. 35 утікачів згинуло від куль ГПУ при переході кордону. Ті, що спаслися, розказують про нестерпне життя в царстві Сталіна, від якого хотіли втекти за всяку ціну, ризикуючи життям.

В Перемищині большевики заарештували останньо сімох українських священиків. Заарештований і висланий на Соловки відомий укр. лікар др Воевідна. Його дружину вислали в Казахстан, а дітей до центральної Росії.

Бразилійські власті припинили видачу в українській мові со.Василіяна у Прудентополісі - місячник "Місіонар" і тижневик "Праця".

"Известия" про вибори у Львові.

В дописі "Львів перед виборами" вихваляють московські "Известия" блискучу підготовку до виборів до міської ради у Львові, ентузіазм "армії агітаторів" і т.п. Одночасно газета мусить ствердити, що "чим ближче день виборів, тим більше організовано мусить проходити агітаційно-масова робота. На жаль, не в усіх дільницях агітація достаточо конкретна. Ще надто слабо розгорнена агітація за видвигнених кандидатів. Треба пам'ятати, що вороже охвістя, нерозоблачені націоналісти, ундівці і всяка інша нечесть намагаються пакостити й класти кілка в колеса, намагаються використати відсутність большевицької чуйности, слабкість нашої передвиборчої агітації".

Цікаво воно - центральний орган совімперії, що появляється в Москві, мобілізує проти націоналістів й ундівців у...Львові. Справді, "большевицька чуйність" повинна розбуджувати україножерні настрої в цілій імперії, бо тогочас вимагає московсько-націоналістична суть режиму Сталіна.

- 0 -

Євгенія Зарицька в мілянській "Скалі".

Українська співачка Євгенія Зарицька заангажована до опери "Ля Скаля" в Міляно. Наша співачка виступить ^{перше} в опері Моцарта "Козі Фан тутте"/Отароблять усі жінки/ в головній мецосопрановій ролі. Останньо п. Зарицька дає в Міляно два концерти, в ~~одному~~ з яких співала теж українську релігійну музику /Кишакевич і Людкевич/. Небаром п. Зарицька відбуде концертне турне по низці італ. міст із композитором-п'яністом Мортарі, співаючи м.ін. українські народні пісні в гармонізації згаданого композитора. В січні наша співачка дає теж концерт у римській "Санта Чечілія", що є чільною концертною естрадою України.

/УПС - Рим/.

ВИХОВАННЯ В СОВЕТАХ.

Під цим заголовком появилася в італійському студентському часописі "Рома Фашиста" стаття, що з неї тут подаємо суттєві місця:

Голова найвищого Совету ССРСР, підчас зборів активістів партії в Москві недавно мав виклад про комуністичні засоби, що примінюються при вихованні молоді. Цікаво розглянути ці принципи для того, щоб мати уявлення про сучасну російську молодь.

Дехто каже: Советський Союз це велетенська робітня, де всі без різниці працюють і не вважають себе за ніщо інше, як тільки за робітників у службі державного господарства. Це правда. Але правда також, що цього не вистачає, щоб винести якийсь осуд на основі цього твердження: треба піти глибше й дослідити, як ця праця відбувається, як вона впорядкована та організована і які вона, врешті, дає висліди.

Уступ ІЗІ конституції ССРСР каже: "Кожний громадянин Союзу має повинність зберігати й збільшувати колективне соціалістичне майно, що є свята та недоторкальна основа советського режиму, джерело багатства й могутності батьківщини, громадського життя й добробуту всіх трудящих. Особи, що шкодять колективному соціалістичному майну, це вороги народу."

З цією метою всі працюють, і тому працю в найбуквальнішому зміслі цього слова піднесено до найвищої мети.

Праця в Советському Союзі справді "кондіцію сіне ква нон" життя. Треба матеріально працювати, треба працювати аж до розпуки й виснаження без різниці стану чи освіти; всі мусять дати свою лепту для комуністичного добробуту чи пак нужди, а хто цього не робить, той "ворог народу".

Серед таких обставин, молодь має в першу чергу одне завдання: студент, це до того, як ним стати, мусить бути робітником, останнім з робітників. Студії самі по собі не можуть початися, якщо студент наперед не витратив всі свої сили в державних робітнях; освіта й поважна наукова праця мусять - це останній висновок цього - уступати місце фізичній та матеріальній праці.

Далі автор вказує, що в Фашистівській Італії теж мусять знати студенти тверду працю робітника, але це не діється коштом духового формування. В Советах попадають завжди в крайності, а в Фашистівській Італії вибрали правильний шлях, де студії і праця доповнюють себе. Далі стаття представляє, яке життя провадить російський студент, і в яку організацію чи організації він входить.

В Росії відбуваються велетенські зусилля для індустріалізації цілої країни, і тому повстає нагла потреба збагатити й доповнити кадри тих, що мають проводити цими зусиллями. За найновішими статистиками промисл потребує 440 тисяч інженерів, сільське господарство 900 тисяч спеціалістів вищого й 360 тисяч низчого ступня. До цих цифр треба додати числа з інших ділянок, які - хоч і в меншій мірі - таксамо потребують вишколених елементів для доповнення своїх кадрів. Отже треба, щоб студенти, яких у майбутньому чекають такі керівні завдання, були на висоті цих завдань.

Ширше розказує стаття про студенські гуртожитки. В цих студенських комунах живе якесь число осіб, що мають усе спільне, починаючи від грошей ув одній спільній касі, і що ведуть цілком однакове життя. Комуни студентів це ніби студенські доми, положені в окремих дільницях міст, які зрештою дуже відмінні від установ, що є при італійських університетських містах. Ці доми це дуже часто просто одна кімната, де містяться разом три, чотири або п'ять студентів. Обставлені вони звичайно кількома ліжками - здебільша їх менше число, ніж кількість мешканців - столом, лавкою та шафою для харчів і кількома заржавілими цвяхами для вішання одяжі. В комунах панує поділ годин, якого дотримуються дуже точно. На кожну діяльність призначена певна кількість мінут, і витрачати на неї більше часу не дозволено.

Очевидно - бодай згідно з нашою ментальністю - найважливіша з проблем у цих комунах це полова проблема. Відповімо на це питання уривком однієї новелі Олександрі Колонтай, яка показує сучасну російську жіночу ментальність. В цій новелі читаємо розмову матері з дочкою. Мати, на підставі свого досвіду, радить дочці віддатися поважному й тривкому моральному коханню. Молода студентка, робітниця й пропагандистка, що живе в комуні, відповідає: "Ні, мамо, помиляєшся. Не хочу з ніким розлучатися з ненавистю. Одного дня той, що мені подобався напередодні, вже мені не подобається, і я його можу покинути, не маючи жалю до нього. Не хочу кохати так, як кохала ти. Інакше - за дорого мене коштував би час, проведений на праці".

До тієї відповіді, що є відповіддю майже всіх советських дівчат, не мож-
на вже нічого додати. Те, що могло, по нашому, уявляти собою проблему, тим-
самим уже розв'язане.

Розгляньмо врешті, якого роду є російська література для молоді, і яко-
го роду літератури ця молодь хоче. Справжня книжка не існує в сучасній Росії.
Молодь не має часу присвятитися поважним студіям, тому й книжки цілком непот-
рібні. На їх місці тепер брошури й часописи. Вони легка й швидка лектура, не
вимагають багато часу й можуть дати ту підмінку освіти, що вистачає для сту-
дента, який не студент, а робітник. Брошури дають політичні відомості, деякі
статті з порадами про той чи інший рід плекання хліборобських рослин, про то-
або інший спосіб праці й різні пропагандистичні нововведення. В останніх ча-
сах розрослися кіно й театр, але більше, ніж мистецькі форми - слово мис-
тецтво невідоме в большевицькій Росії - це засоби для пропаганди та антире-
лігійної боротьби.

Стільки "Рома Фашіста". Як бачимо, італійська молодь не живе в ілюзіях
щодо справжньої, а не захвалюваної большевицькою пропагандою, долі молодого
покоління в ССРСР.

УКРАЇНЦІ В ГЕН. ГУБЕРНАТОРСТВІ.

Українське Освітнє Товариство.

В "Краківських Вістях" читаємо: "Коли восені мин. року затихла воєнна
хуртовина, наші люди скрізь кинулись мерщій відновлювати колишні просвітян-
ські клітини. На Лемківщині, Посянню та рештках Галичини відроджувались "Про-
світи", на Холмщині "Рідні Хати", що повстали там були - як відомо - після
розгрому "Просвіт" внаслідку пристосовання засад "соцальського кордону". В
половині цього року було на терені Генерал-Губернаторства 570 різних низових
українських культурно-освітніх та громадсько-освітніх організацій, що охоплю-
вали 457 місцевостей і мали власних 115 домів. А проте поруч із цим стихій-
ним відроджененцьким культурно-освітнім українським рухом виринали й деякі
дуже поважні труднощі та позначки замішання. І так у деяких місцевостях, націо-
нально свідоміших, відродились організації і "Просвіти" і "Союзу Українок"
і "Рідної Школи". В інших знову, де їх раніш не було, влада висувала правно
формальні застереження проти заснування будьякої однієї організації. З датою
11 липня 1940 та за підписом "Керманіча Відділу Народньої Освіти і Пропаган-
ди" при уряді Ген. Губернатора появилсь статут під наг. "Перші напрямні для
Відділу Культурної Праці при Укр. Центр. Комітеті". Одночасно появилсь роз-
порядок, що розв'язував усі дотеперішні давні культурно-освітні установи й ор-
ганізації. Значення отих "перших напрямних" можна висловити у таких найважли-
вих точках: 1. Вся укр. культурно-освітня праця в Ген. Губ. може вестись
тільки і виключно в рямцях "Укр. Освітнього Т-ва". 2. УОТ підлягає безпосе-
редньо двом чинникам: Укр. Центр. Комітетові/і місцевим Укр. Допомоговим
Комітетам/ та німецькому Відділові Народньої Освіти і Пропаганди /чи пак до-
тичним референтурам у повітових "Крайсгауптманшафтах"/. 3. Тому, що у 4-ій
точці "Перші напрямні" виразно стверджують, що "у кожній місцевості Ген. Губ.
на бажання тамошніх українців і за згодою Укр. Допомог. Комітету дотичної О-
круги може повстати місцеве Т-во УОТ" - весь український етнічний терен
у Ген. Губ. та взагалі всі навіть найменші осередки скупчення українців у ці
країні мають змогу покриватись сіткою УОТ! Накінець газета стверджує, що по-
кищо є відомості про існування 347 Укр. Освіт. Товариств.

Відродження Української Православної Церкви.

Холмсько-Підляська Духовна Конситорія видала на основі наказу Архиепископа
Іларіона /проф. Опієнка/ низку розпоряджень священству, в яких м.ін. чи-
таємо: "Урядовою мовою всіх парохій Єпархії є мова українська. Рекомендують-
ся духовенству в усіх розмовах зо своїми вірними вживати виключно укр. мови.
Конче необхідно, щоб родина священника чи іншого священно- й Церковнослужите-
ля була мовним зразком для своїх вірних і вже тим навчала їх любити й шану-
вати свою укр. мову. Акти горожанського стану писати укр. мовою. Всі Богослуж-
би відправляти в Єпархії по церковно-словянських текстах з українською вимо-
вою їх, цебто по староукраїнськи. Вимова російська не допускається. Години,
Апостол й Євангелію можна скрізь читати живою мовою українською. Де того ба-
жає парохія, благословляється правити Служби Божі й живою українською мо-

вою, але кожного разу за окремим благословенням Архиепископа. По всій Єпархії проповіді виголошувати тільки українською мовою. Щоб добре служити Церкві й своєму українському народові, кожний священно- й церковнослужитель повинен належно знати мову, історію й літературу цього свого народу, а тому треба по-дбати про знання українознавства. Всі повинні передплачувати й читати українську пресу. Архиепископ благословляє всім священно- й церковнослужителям Єпархії працювати в культурно-освітніх українських установах. Наказуємо духовенству Єпархії збільшити по церквах проповіді на церковно-національні теми. Ці проповіді мусять збільшувати любов вірних до своєї Правосл. Церкви, а разом з тим збільшувати й національну українську свідомість їх. Кожний декан мусить негайно подбати, щоб по всіх школах його деканату конче викладалася православна релігія в належному числі годин. Мова навчання релігії - тільки українська. Молитов навчати староукраїнською мовою, цебто по текстах церковнословянських з українською вимовою їх; вимова російська не допускається. Елагословляється навчати молитов і сучасною укр. мовою, але конче навчати при цьому головніших молитов і мовою старо-українською".

Архиеп. Іларіон покликав до життя "Раду Архиепископа Холмського й Підляського", як внутрішній дорадчий орган у важніших церковних і релігійно-національних справах, з участю духовенства й світських осіб, представників усіх повітів єпархії. На останніх засіданнях Рада обговорила м.ін. такі питання: праця парохіяльного духовенства в культурно-національних установах; потреба заснувати дяківську школу в Яблочинському й педагогічну в Турковицькому манастирях; konieczність відкрити в Холмі Українську Духовну Академію; духовна опіка української еміграції закордоном і ін. - *Стор. у довідк. Єпарх. арх.*

Національний рух.

В Холмі відбулися двічі сходи українського громадянства міста й повіту, на яких провідники повіту подали м.ін. до відома, що на Холмщині на 20 волостей є вже 15 в'їтів-українців. Обговорено справу посилення фінансової жертовності на цілі Укр. Допомогового Комітету. - Депутити "Крулевське" стали вже Чоролівські - читаємо в одному дописі в "Крак. Вістях" про це холмське село. В Депутитчах йде жвава національна робота, ведена головно молодими силами. В селі відбулося недавно Свято Молоді, що пройшло з прегарним успіхом. - Теж в Ольхівці /25 км. від Холму/ відбулося Районове Свято Молоді, в якому брала участь молодь із кількох сіл ольховецької волости. - Село Криве над Сяном дуже занедбане, в ньому всього кількох людей грамотних. Туди прийшли новий парох і вчитель, які поволі підносять село зі сну.

Поляки ще при впливах.

В "Краківських Вістях" читаємо наступний допис із Белзчини: "З днем 1 липня пада ц.р. звільнено з праці в поштової агенції в Лещкові українця Василя Шопка, який працював там від початку урухомлення пошти. Причини звільнення не подано. На його місце прийшло двох поляків. На запити в українській мові відповідають вони виключно по польськи і то нераз задиркувато. Подібний стан панує також і в дороговій управі. При дорогах залишилися всі давні подорожники, в 90 % поляки, хоч по приході німецьких військ багато з них до праці не зголшувалося. При будові доріг працюють також майже самі поляки. Українці творять тут понад 75 % усього населення".

- 0 -

ЗМІНИ АДРЕС.

Українське Національне Об'єднання - УНО - в Берліні змінило адресу:

Ukrainische Nationale Vereinigung, Berlin SW 11, Saarlandstr. 54/II

Українське Бюро в Вашингтоні змінило свою адресу:

The Ukrainian Bureau, 302 Bond Building, Washington D.C.

УКРАЇНЦІ У СХІДНІЙ СЛОВАЧЧИНІ.

Пряшівщина не давала довгий час про себе нічого знати. Свого часопису не було там, "Просвіта" майже не працювала, товариство ж ім. Духновича, опановане москвофілами, теж не рухалось, як і всі товариства й установи, ними опановані. Культурне життя було в повному застою. Тільки тут і там учитель чи священик проявляв якусь діяльність у своєму селі, але зорганізованої роботи не було ніякої.

Тепер, у висліді заходів кол. міністра Юліана Ревая та інших світських і духовних осіб, словацький уряд, за посередництвом своєї шарисько-земплинської жупи в Пряшеві, повідомив централю "Просвіти" в Пряшеві, що "проти її діяльності, чи діяльності її уповноважених представників на цілій території цієї жупи, себто на цілій Пряшівщині, немає закидів". Згодом президія поліції у Пряшеві дала дозвіл видавати український тижневик "Народне Слово", який і почав уже появлятися.

Так отже настали тепер на Пряшівщині кращі можливості для національної роботи. Але ця робота натраплятиме ще на численні труднощі. Будуть вони м.ін. на церковному тлі, бо на Пряшівщині греко-католицьке духовенство, з дуже малими винятками, непримиримо вороже всьому українському, так як і духовенство православне. Перші називають себе русинами, руськими, і говорять в дома мадярською мовою, другі ж зправила чорносотенці. Є там ще ОО. Василіяни, але досі вони, стероризовані рештою духовенства, не проявляли ніякої культурно-громадської діяльності.

В шкільництві відносини теж не відрадні. Більша частина вчителів це всякого роду "русини, підкарпатороси" й т.п. Ще недавно шкільна молодь говорила ту "гаспадин", "здрасувуйте", тощо. Тепер це вже зникає й ця молодь, переходячи поволі під нові впливи, захоплюється українськими книжками та починає почувати себе українською.

Всіх греко-католиків і православних у Словаччині понад 150 тисяч, себто й стільки можна нараховувати українського етнічного населення, з якого кілька десятків тисяч говорить по словацьки, або шарисько-земплинською говіркою. Небагром буде в Словаччині новий урядовий перепис населення, і в звязку з цим єпископ Гойдиш із Пряшева видав пастирський лист, в якому закликає, щоб усі вісні греко-католики при переписі проголошували себе сміло українцями, дбаючи про те, щоб ніодна душа не пропала.

На пряшівській інтелігенції тяжить у сьогоднішню хвилину, коли цієї частини українства відкриваються більші можливості розвитку, велика відповідальність. Можна надіятися, що в звязку з відродженням на окраїнах в сумежному Ген. Губернаторстві, й тут наступить здвиг уперід.

- 0 -

З надходячим Новим Роком і Христовим Різдвом Українська Пресова Служба складає всім Однодумцям і Читачам щирі побажання сили й витривалости в боротьбі й труді для добра Батьківщини.

Слава Україні!